

Een kerk op het erf

Kathedralenbouwer

Laura Westendorp

Een restje isolatieschuim veraadt dat het hobbyisme is, maar verder ziet de mini-kathedraal van Albert Harkema in Den Ham er ontzettend echt uit. De spits, twaalf meter hoog, torent fier boven het vlakke landschap uit. Een traditionele kop-hals-rompboerderij en een klabbe – een ophaalbrug – in dezelfde schaalgrootte ernaast maken het Groningse Madurodam compleet.

De kathedraal is net af. Eind mei is de toren geplaatst, afgelopen vrijdag werd er een muzikale inwijding gehouden met zo'n 75 mensen. Een dag later was de samenkomst te zien op de regionale televisie. „Ik kon er niet van slapen”, zegt veehouder Harkema (65). „Het was de mooiste avond van mijn leven. Prachtig, zoals we

voor een volgend project twee gietvormen voor riolerings-elementen tegenkwam, viel het hem op dat de rechthoekige stukken metaal op elkaar een soort torentje vormden. Zo kwam hij op het idee een kerk te bouwen.

Vier jaar deed Harkema over het smeed- en schilderwerk van de spits. Daarna begon hij aan de constructie van het schip. Dat deed de boer in zijn schuur, onzichtbaar voor de buitenwereld. De romp van de kathedraal werd vervolgens in anderhalve dag tijd op het erf opgebouwd. De buurt, die nog wel eens wat spottend over zijn plannen had gedaan, was vol bewondering. „Doe hest g'liek hat”, gaven de meeste mensen toe.

Anderen waren minder positief. Een buurvrouw dacht dat het bouwsel haar het uitzicht zou benemen en Natuurmonumenten protesteerde eveneens. Maar Harkema had goede afspraken met de gemeente gemaakt. Ze heb-

Albert Harkema: 'Waarom zou je op vakantie gaan als het nergens mooier is dan thuis?'

FOTO TON BROEKHUIS

ningse benaming voor een terp. Andere vernuftigheden maken het kleine bouwsel sterk en authentiek. De metalen torenspits lijkt door de rood en witte verf vanaf een afstand op baksteen. „Het was niet mogelijk om echte steen te gebruiken”, legt Harke-

een katholieke uitstraling geven, ook al is hij zelf protestant. Binnen heeft hij nisjes gemaakt, voor een katholieke Christus aan het kruis. En in de buitenmuur van de kathedraal is in een nis een Mariabeeld geplaatst. De boer vertraagt altijd respectvol zijn pas

kerk is geplaatst. Pas sinds hij het heeft staan, leert Harkema het instrument te bespelen, maar hij weet er al een vlot lopende melodie aan te ontlokken.

Zo is het met de hele bouw van de kerk gegaan. Al doende leerde hij vaardigheden zoals lassen en

Kathedralenbouwer

Laura Westendorp

Een restje isolatieschuim ver-raadt dat het hobbyisme is, maar verder ziet de mini-kathedraal van Albert Harkema in Den Ham er ontzettend echt uit. De spits, twaalf meter hoog, torent fier boven het vlakke landschap uit. Een traditionele kop-hals-rompboerderij en een klabbe – een ophaalbrug – in dezelfde schaalgrootte ernaast maken het Groningse Madurodam compleet.

De kathedraal is net af. Eind mei is de toren geplaatst, afgelopen vrijdag werd er een muzikale inwijding gehouden met zo'n 75 mensen. Een dag later was de samenkomst te zien op de regionale televisie. „Ik kon er niet van slapen”, zegt veehouder Harkema (65). „Het was de mooiste avond van mijn leven. Prachtig, zoals we samen psalm 150 zongen. Het klonk alsof er tweehonderd man stonden.”

Vanaf de jaren zeventig is de boer aan het knutselen, naast het verzorgen van de koeien. Daar was tijd genoeg voor, want met vakantie ging het gezin nooit. „Waarom zou je weggaan als het nergens mooier en beter is dan thuis, waar je elke dag wel wat te doen hebt?”, zegt Harkema. Een van zijn dochters is gehandicapt en voor zijn vrouw Truida waren uitjes daarom beslist geen vakantie, legt hij uit.

Harkema's bouwswels begonnen klein, maar werden gaandeweg steeds ambitieuzer. Voor de eenden in het water bij zijn huis maakte hij beschutte huisjes van een meter hoog in de vorm van boerderijen. Een grotere boerderij, alleen voor de sier, volgde. Toen hij bij een speurtocht naar tweedehands bouw materiaal

voor een volgend project twee gietvormen voor riolerings-elementen tegenkwam, viel het hem op dat de rechthoekige stukken metaal op elkaar een soort torentje vormden. Zo kwam hij op het idee een kerk te bouwen.

Vier jaar deed Harkema over het smeed- en schilderwerk van de spits. Daarna begon hij aan de constructie van het schip. Dat deed de boer in zijn schuur, onzichtbaar voor de buitenwereld. De romp van de kathedraal werd vervolgens in anderhalve dag tijd op het erf opgebouwd. De buurt, die nog wel eens wat spottend over zijn plannen had gedaan, was vol bewondering. „Doe hest g'liek hat”, gaven de meeste mensen toe.

Anderen waren minder positief. Een buurvrouw dacht dat het bouwswel haar het uitzicht zou benemen en Natuurmonumenten protesteerde eveneens. Maar Harkema had goede afspraken met de gemeente gemaakt. „Ze hebben me voorzichtig laten doorgaan, tot alle vergunningen in orde waren. Daar ben ik blij om. Ik was toen al zestig. Als ik tot een bouwstop verplicht was geweest, was de kathedraal misschien nooit afgekomen.”

De kathedraal meet zeventien bij ruim vier meter en is bijna dertien meter hoog. De gewelven aan de binnenkant, net echt met de geschilderde baksteen, geven een ruimtelijk effect. Om de hoogte van het plafond te benadrukken, zijn de glas-in-loodramen laag geplaatst. Harkema wil de suggestie van een enorme kerk nog verder versterken. Om de kathedraal moeten bomen geplant worden die maximaal zes meter hoog kunnen worden. Het pad langs het kanaaltje om de kerk komt een meter lager te liggen, zodat je tegen het gebouw opkijkt. De kerk staat dan ogenschijnlijk op een wierde, de Gro-

Albert Harkema: 'Waarom zou je op vakantie gaan als het nergens mooier is dan thuis?'

FOTO TON BROEKHUIS

ningse benaming voor een terp. Andere vernuftigheden maken het kleine bouwswel sterk en authentiek. De metalen torenspits lijkt door de rood en witte verf vanaf een afstand op baksteen. „Het was niet mogelijk om echte steen te gebruiken”, legt Harkema uit. „Wil je een gemetselde toren sterk genoeg maken, dan moet je de muren veel breder maken en dat wordt op deze schaal veel te grof.”

Harkema's kathedraal is niet gebouwd volgens een bepaalde

Veehouder leerde lassen, metselen en orgelspelen

bouwstijl, maar is samengesteld uit alles wat hij mooi vindt. Een grote bron van inspiratie is het klooster in het naburige Aduard voor hem geweest. De gezichtsbepalende ronde steunberen aan de buitenkant van de kerk zijn overgenomen van de kerk van Garnwerd, ook vlakbij.

Harkema heeft zijn kathedraal

een katholieke uitstraling gegeven, ook al is hij zelf protestant. Binnen heeft hij nisjes gemaakt, voor een katholieke Christus aan het kruis. En in de buitenmuur van de kathedraal is in een nis een Mariabeeld geplaatst. De boer vertraagt altijd respectvol zijn pas als hij er langs loopt. „Ik vind de heiligenbeelden in katholieke kerken altijd mooi. Thuis hangt toch ook een afbeelding van je moeder aan de wand. Dit is hetzelfde, vind ik. Hier staan we allemaal voor, hier geloven we samen in. Dan hoort dat ook in een kerk thuis”, betoogt Harkema.

Net als de bouwmaterialen is de inrichting grotendeels tweedehands. Trots laat de boer een koperen veelarmige lamp zien die hij op de rommelmarkt heeft opgeduikeld. Hij kostte vijftig gulden, een nieuwe zou twintig keer zo duur zijn. „Hetzelfde geldt voor liedboeken. Die zijn nieuw ontzettend duur. Maar veel kerken in Nederland gaan dicht, dus ik hoop op die manier boeken te kunnen vinden. Mensen houden van zingen, heb ik gemerkt.” Het gezang in de kerk wordt begeleid op het kleine, tweedehands buizenorgel, dat hoog achter in de

kerk is geplaatst. Pas sinds hij het heeft staan, leert Harkema het instrument te bespelen, maar hij weet er al een vlot lopende melodie aan te ontlokken.

Zo is het met de hele bouw van de kerk gegaan. Al doende leerde hij vaardigheden zoals lassen en metselen. Het verstand komt met het ambt, zoals ze in het noorden zeggen. Voor de zware klussen op de boerderij laat Harkema inmiddels een loonwerker komen. Binnenkort gaat hij de veestapel inkrimpen. „Mijn dochters worden toch geen boer, dat had ik gelijk al in de gaten.”

Trots kijkt de boer zijn kerkje rond. Hij wil nog een thee- en koffiehuisje maken, met een toilet. Wanneer er groepen komen, vraagt hij tegenwoordig entree van twee gulden vijftig. „Anders denken de mensen: het kost niks, dus het is ook niks.” De bouw heeft hem tenslotte zo'n 80 000 gulden gekost. „Ach, het is net zoveel als een goede auto. Je kunt je geld ook aan drank, drugs en vrouwen verbrassen. Daar heb je niks aan. Mijn moeder zei altijd: je moet het thuis mooi maken. En sommige dingen van je moeder vergeet je nooit meer.”